הא נטר כדנטרי אינשי אמר ליה אביי אלא מעתה על למתא בעידנא דעיילי אינשי הכי נמי דפטור אמר ליה אין גנא פורתא בעידנא דגנו אינשי הכי נמי דפטור א"ל אין איתיביה אלו הם אונסין ששומר שכר פטור עליהן כגון [1]ותפל שבא ותקחם ואת הנערים הכו לפי חרב אמר ליה התם בחוזי מתא איתיביה עד מתי שומר שכר חייב לשמור עד כדי [2]הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה א"ל התם נמי בחוזי מתא אמר ליה אטו יעקב אבינו חזן מתא הוה דאמר ליה ללבן נטרי לך נטירותא יתירתא כחוזי מתא איתיביה רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר בא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומדים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור מאי לאו דעל בעידנא דעיילי אינשי לא דעל בעידנא דלא עיילי אינשי אי הכי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב דשמע קל אריה ועל אי הכי אומדין אותו מאי הוה ליה למעבד יהיה לו לקדם ברועים ובמקלות אי הכי מאי איריא שומר שכר אפי' שומר חנם נמי דהא מר הוא דאמר שומר חנם שהיה לו לקדם ברועים ובמקלות ולא קידם חייב שומר חנם בחנם שומר שכר בשכר ועד כמה עד כדי דמיהן והיכן מצינו בשומר שכר שחייב באונסין דהדר שקיל דמיהן מבעל הבית א"ל רב פפא לאביי אי הכי מאי אהני ליה מינה נפקא מינה לכושרא דחיותא אי נמי לטרחא יתירתא רב חסדא ורבה בר רב הונא לא סבירא להו הא דרבה דאמרי להכי יהבי לך אגרא לנטורי לי נטירותא יתירתא בר אדא סבולאה הוי קא מעבר חיותא אגמלא דנרש דחפה חדא לחברתה ושדיתה במיא אתא לקמיה דרב פפא חייביה אמר ליה מאי הוה לי למעבד א"ל איבעי לך לעבורי חדא חדא א"ל ידעת ביה בבר אחתיך דמצי למעבר חדא חדא א"ל כבר צווחו קמאי דקמך ולא איכא דאשגח בהו איבו אפקיד כיתנא בי רוניא אזל שבו שמטיה מיניה לסוף הוכר הגנב אתא לקמיה דרב נחמן חייביה לימא פליגא דרב הונא בר אבין דשלח רב הונא בר אבין נגנבה באונס ואח"כ הוכר הגנב אם שומר חנם הוא רצה נשבע רצה עושה עמו דין אם שומר שכר הוא עושה עמו דין ואינו נשבע אמר רבא התם גברי דפרמוסקא הוו קיימי דאי רמא קלא הוו אתו ומצלין ליה:

מתני' זאב אחד אינו אונס שני זאבים אונס רבי יהודה אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אונס שני כלבים אינו אונס ידוע הבבלי אומר משום רבי מאיר מרוח אחת אינו אונס משתי רוחות אונס הלסטים הרי זה אונס הארי הדוב והנמר והברדלס והנחש הרי אלו אונס אימתי בזמן שבאו מאליהן אבל הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים אינו אונס מתה כדרכה הרי זה אונס סגפה ומתה אינו אונס עלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס העלה לראשי צוקין ונפלה ומתה אינו אונס: **גמ'** והתניא זאב אחד אונס אמר רב נחמן בר יצחק ההיא בשעת משלחת זאבים ורבי יהודה היא: הלסטים הרי זה אונס: אמאי לוקי גברא להדי גברא אמר רב בלסטים מזוין איבעיא להו לסטים מזוין ורועה מזוין מהו מי אמרינן אוקי גברא להדי גברא או דלמא האי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה מסתברא דהאי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה אמר ליה אביי לרבא אשכחיה רועה ואמר ליה גנבא סריא בדוכתא פלניא יתיבנן

כך

ובא זאב וטרף. בשעת משלחת זאבים ור' יהודה היא דאמר זאב אחד אונס: **אי** הכי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא. וא"ת לאביי נמי דמוקי לה בעידנא דעיילי אינשי מי ניחא והא מ"מ אם היה יכול להציל חייב אלא תחילתו בפשיעה הוא וי"ל דלא חשיב ליה פשיעה אלא גניבה ואבידה ויש ללמוד מכאן דתחילתו דכעין גניבה ואבידה וסופו באונס דפטור ומהא דאמר רב בהמפקיד (לעיל דף לו. ושם) אפי' שומר שכר שמסר לשומר חנם פטור לפי שמסר לבן דעת אין ראיה דאפילו סבר רב תחילתו בכעין גניבה ואבידה וסופו באונס חייב אפילו הכי פטור דאין לנו לומר שודאי שומר חנם לא ישמור מגניבה ואבידה רק מפשיעה והוה ליה תחילתו בכעין גניבה ואבידה אלא סתם בן דעת רגיל לשמור הרבה אפילו מדברים שאינו חייב ושמא אפילו מסרו לשומר חנם ופטריה מפשיעה פטור דלא חשיב תחילתו בפשיעה בהכי: **איבעי** לך לעבורי חדא חדא. נראה דלא חשיב לה פשיעה מהאי טעמא אלא כעין גניבה ואבידה ומחייב מטעמא דאדעתא דהכי יהבי לך אגרא דתינטר נטירותא יתירתא כרב חסדא ורבה בר רב הונא מדמייתי לה הכא ואתי שפיר דקאמר בסמוך כבר צווחו קמאי שרצו לפטור מדרבה דאם לא כן אמאי צווחו דמילתא דפשיטא הוא שהן חייבים דאפילו שומר חנם חייב וסבר רב פפא דהלכה כרבא דפרק הכונס (ב"ק דף נח.) דאמר משום דאיבעי לך לעבורי חדא חדא לאו פשיעה היא ולא כרב כהנא דאמר התם דהוי פשיעה גבי נפלה לגינה: **אמר** רבה התם גברי דפרמוסקי הוו. אפילו גרים רבא אתי שפיר אע"ג דרבא מוקי בהגוזל קמא (שם דף קח:) מילתא דרב הונא בר אבין שקדם ונשבע אבל היכא דלא נשבע אפילו שומר חנם עושה עמו דין ואינו נשבע הכא לדברי השואל משיב וליה לא סבירא ליה: **דאי** רמא קלא הוו [אתו] מצלין ליה. והשתא אפילו לא הוכר הגנב הוה חייב כיון דפשע ולא נקט נמרא הוכר הגנב אלא משום התלמידים שהיו סבורים דמשום דהוכר הגנב חייביה: **סיגפה** ומתה אינו אונס. תימה דפשיטא דפשיעה גמורה הוא וי"ל דקמ"ל דאפילו יש לתלות ולומר שמתה גם בשביל דבר אחר אפילו הכי חייב דלא היה לו לסגפה:

אימא

הא נטר כדנטרי אינשי. ואין (א) אבידה אלא אונס: **בחוזי מתא.** שומרי העיר בלילה שכל סמך אנשי העיר עליהם לשמור גופם וממונם הנהו **ודאי** בעו נטירותא יתירתא: **ארי ודרס.** ארי דרכו לדרוס הבהמה במקום שמוצאה. ודרך זאב לטורפה חיה ולהוליכה במקום שהוא בטוח ושם הורגה: **מאי לאו וכו'.** אפ"ה חייב: **א"ה אמאי פטור.** כי אין יכול להציל: **תחילתו הוה בפשיעה.** גבי כל מזיקין קטנים וקלים דהוא יכול להציל שהרי הניחם ובא לו וסופו נמי נהי דמזיק מזק בא עליהן שאם היה שם לא היה יכול להציל והו"ל אונס מיהו תחילתו בפשיעה הוה דחייב דהכי פסקינן הלכתא בהמפקיד (לעיל דף מב.): **דשמע קול ארי ועל.** מאימתו שאונס הוא: **שומר חנם יש לו לקדם בחנם.** ולא לשכור אנשים. ושומר שכר יש עליו לשוכרן: **עד כדי דמיהם.** של בהמות: **והיכן מצינו.** דקא רמית עליה לשכור אנשים משלו: **לכושרא דחיותא.** כושר הבהמות שמכיר בהן כבר ולמודות בביתו: **לטרחא יתירתא.** שלא יצטרך לחזור אחר הבהמות לקנות: **לא סבירא להו הא דרבה.** דאמר לעיל דמכי נטר כדנטרי אינשי הוה אידך (ז)(אונס ופטור): **להכי יהבי לך וכו'.** ונהי דלאו פשיעה הוא אונס נמי לא הוי והו"ל כאבידה: **אגמלא דנרש.** גשר של נרש: **בבר אחתיך.** כלומר בבן עמך ואומתך: **שבו.** שם הגנב לסטים מזוין היה: **חייביה.** לשלם הואיל והוכר הגנב ולא יפסיד כלום עליו לטרוח אחר הגנב עד שיוציא מידו: **עושה עמו דין.** פרעון. והיינו פליגא דהא רוניא שומר חנם הוה וחייביה רב נחמן לשלומי: **דפרמוסקא.** אנשי השלטון היו שם: **מתני' בשעת משלחת זאבים.** שחיה רעה משולחת בגזירת המלך קופלת היא על אדם אחד: **הליסטס** גרסי'. וחד ליסטס קאמר: **הברדלס.** פוטיי"ש בלע"ז: **סיגפה.** עינה ברעב או העמידה בקיץ בחמה ובחורף בצינה. לענות נפש (במדבר ל) מתרגם לסגפא נפש: **עלתה לראשי צוקין.** אוקימנא בפ' המפקיד (לעיל דף לו:) תקפתו ועלתה לצוקין הרים חדין וגבוהין: **גמ' האי מסר נפשיה.** הלסטים ע"מ כן בא או ליהרג או להרוג ויקח ממון אבל הרועה אין לו למסור נפשו על כך: **אשכחיה רועה.** לגנב קודם שנטל הימנו כלום וגזמו ואיירפו: **אמר לו גנבא סריא.** מוסרת. ויבאש (שמות טז) מתרגמי' וסרי. ובתשובות הגאונים ראיתי סריא פושע:

כך

מסורת הש"ס

א) לעיל מא. [ע"ש] לקמן קו., ב) [צ"ל אומרים כרי"ף וכ"ה ברי"ף ורא"ש], ג) [לעיל לו: וש"נ], ד) [כ"ק נח.], ה) שם קח:, ו) לעיל לו:, ז) אונס לפטור כצ"ל. רש"ל,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הא נטר וכו' ואין זה אבידה:

◆

גליון הש"ס

גמ' דהדר שקיל דמיהן. עיין כ"ק דף נח ע"א תוס' ד"ה א"נ: במשנת הארי הדוב. עי' לקמן דף ק"ו ע"א תוס' ד"ה מתיב:

◆

מוסף רש"י

בא זאב וטרף ובא ארי ודרס. זאב טורף, נושא הטרף למורו, ארי אינו טורפה אלא דורסה במקומה ואוכלה (לעיל מא.). **נגנבה באונס.** בלסטים מזוין, דשומר שכר פטור בו, ואח"כ הוכר הגנב. ויכול לכופו ולהוציאו מידו (ב"ק קח:). **רצה נשבע.** והבעלים יפרעו מן הגנב, **רצה עושה עמו דין.** משלם לבעלים והוא יפרע מן הגנב (שם). **אם שומר שכר הוא.** אע"ג דפטור בלסטים מזוין, הכא הואיל והוכר הגנב ולא יפסיד כלום, עליו לטרוח אחריה, לפיכך הוא ישלם לבעלים ויחזור ויפרע מן הגנב (שם). **עושה עמו דין.** ישלם, דמלוה עליו לחזור אחר האבידה (שם). **העלה לראשי צוקין.** שומר שהעלה לראשי הרים חדים ומשופעים, ונפלה ומתה אינו אונס. אלא פשיעה, דדרכה ליפול (לעיל לז:).

עין משפט נר מצוה

קד א ב מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ח סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רצא סעיף יג וסי' שג סעיף י:

קה ג מיי' שם טוש"ע שם סי' שג סעיף ח:

קו ד ה ו מיי' שם הל' ו טוש"ע שם וסי' רצא סעיף ח:

קז ז ח מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סי' שג סעיף ח:

קח ט י מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף יא:

קט כ מיי' פ"ח מהל' שאלה ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלד סעיף ו:

קי ל [מיי' שם פ"ה הל"ג] טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף ח:

קיא מ נ מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שג סעיף ד:

קיב ס מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

קיג ע פ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:

קיד צ מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף יב:

קטו ק מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:

קטז ר מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:

קיז ש ת מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ג:

◆

תורה אור השלם

1 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ:
איוב א טו

2 הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי: בראשית לא מ